

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Bezprzewodowe sieci sensorowe		Kod 1010534181010511676
Kierunek studiów Automatyka i Robotyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 4 / 8
Ścieżka obieralności/specjalność -	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obieralny
Stopień studiów: I stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) niestacjonarna	
Godziny Wykłady: 18 Ćwiczenia: - Laboratoria: 12 Projekty/seminaria: -		Liczba punktów 3
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) kierunkowy		(ogólnouczelniany, z innego kierunku) z danego kierunku
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki nauki techniczne		Podział ECTS (liczba i %) 3 100%
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
dr inż. Zygmunt Kubiak email: Zygmunt.Kubiak@cs.put.poznan.pl tel. 61 6652073 Instytut Informatyki PP ul. Piotrowo 2, 60-965 Poznań		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z fizyki, elektroniki, techniki cyfrowej, miernictwa, systemów komputerowych, systemów sterowania.
2	Umiejętności:	Powinien posiadać umiejętność rozwiązywania podstawowych problemów z zakresu elektrotechniki i elektroniki, programowania w języku C, tworzenia algorytmów działania aplikacji oraz umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł. Powinien również mieć gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu.
3	Kompetencje społeczne	Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
1. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy z zakresu transmisji radiowej małej mocy, w szczególności bezprzewodowych sieci sensorów i aktywatorów (BSS, ang. WSN ? Wireless Sensor Network). 2. Przekazanie studentom uzupełniającej wiedzy z zakresu zasad organizacji protokołów transmisji bezprzewodowej z uwzględnieniem bezpieczeństwa transmisji. 3. Rozwijanie u studentów umiejętności rozwiązywania problemów związanych z projektowaniem, budową, programowaniem, uruchamianiem i diagnozowaniem węzłów prostych sieci BSS, realizowanych na bazie modułów uruchomieniowych z mikrokontrolerami i modułów radiowych. 4. Kształtowanie u studentów umiejętności pracy zespołowej w ramach realizowanych ćwiczeń laboratoryjnych.		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
1. ma uporządkowaną wiedzę w zakresie architektur komputerów, systemów i sieci komputerowych oraz systemów operacyjnych w tym systemów operacyjnych czasu rzeczywistego - [K_W9] 2. ma podstawową wiedzę w zakresie architektur i programowania systemów mikroprocesorowych, zna wybrane języki wysokiego i niskiego poziomu programowania mikroprocesorów, zna i rozumie zasadę działania podstawowych modułów peryferyjnych oraz interfejsów komunikacyjnych stosowanych w systemach mikroprocesorowych; - [K_W13] 3. ma podstawową wiedzę o cyklu życia systemów transmisji, mikrokontrolerów, układów radiowych, układów kontrolno-pomiarowych; - [K_W22] 4. ma szczegółową wiedzę z zakresu budowy, działania i wykorzystania monolitycznych układów radiowych małej mocy; - [-] 5. ma szczegółową wiedzę związaną z problematyką bezpieczeństwa transmisji w sieciach sensorowych; - [-] 6. ma uporządkowaną wiedzę z zakresu protokołów sieci sensorowych; - [-]		
Umiejętności:		

1. potrafi krytycznie korzystać z informacji literaturowych, baz danych i innych źródeł w języku polskim i obcym; - [K_U1]
2. potrafi analizować i interpretować projektową dokumentację techniczną oraz wykorzystywać literaturę naukową związaną z danym problemem; - [K_U2]
3. potrafi zaprojektować i zrealizować prostą (typu one-hop) sieć WSN; - [K_U28]
4. rozumie budowę i działanie sensorów i potrafi je stosować w systemach mikroprocesorowych; - [-]
5. potrafi zaprogramować specjalizowane systemy mikroprocesorowe; - [-]
Kompetencje społeczne:
1. rozumie potrzebę i zna możliwości ciągłego doskonalenia się ? podnoszenia kompetencji zawodowych, osobistych i społecznych, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób; - [K_K1]
2. posiada świadomość ważności i rozumie pozatechniczne aspekty i skutki działalności inżynierskiej w tym jej wpływ na środowisko i związaną z tym odpowiedzialność za podejmowane decyzje; - [K_K2]
3. potrafi odpowiednio określić priorytety służące realizacji określonego przez siebie lub innych zadania; - [K_K4]
4. posiada świadomość konieczności profesjonalnego podejścia do zagadnień technicznych, skrupulatnego zapoznania się z dokumentacją oraz warunkami środowiskowymi, w których urządzenia i ich elementy mogą funkcjonować; - [K_K5]

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia
Efekty kształcenia przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób: Ocena formująca: a) w zakresie wykładów: na podstawie odpowiedzi na pytania dotyczące materiału omówionego na poprzednich wykładach, b) w zakresie laboratoriów: na podstawie oceny bieżącego postępu realizacji zadań, Ocena podsumowująca: a) w zakresie wykładów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez: i. ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na kolokwium zaliczeniowym o charakterze problemowym, złożonym z zadań problemowych wybranych z listy zagadnień udostępnionej wcześniej studentom (5 pytań z 30 zagadnień problemowych), ii. omówienie wyników i w wątpliwych przypadkach indywidualnych dodatkowe pytania kontrolne, b) w zakresie laboratoriów weryfikowanie założonych efektów kształcenia realizowane jest przez: i. ocenę umiejętności związanych z realizacją ćwiczeń laboratoryjnych, ii. ocenianie ciągle, na każdych zajęciach (odpowiedzi ustne) ? premiowanie przyrostu umiejętności posługiwania się poznаныmi zasadami i metodami, iii. ocenę sprawozdań przygotowywanych z wybranych zagadnień realizowanych w ramach laboratorium; ocena ta obejmuje także umiejętność pracy w zespole, iv. ocenę realizacji protokołu prostej sieci sensorowej (ostatni cykl laboratorium) oraz sprawozdania z wykonania tego zadania, Uzyskiwanie punktów dodatkowych za aktywność podczas zajęć, a szczególnie za: i. omówienia dodatkowych aspektów zagadnienia, ii. efektywność zastosowania zdobytej wiedzy podczas rozwiązywania zadanego problemu, iii. umiejętność współpracy w ramach zespołu praktycznie realizującego zadanie szczegółowe w laboratorium, iv. uwagi związane z udoskonaleniem materiałów dydaktycznych, v. wskazywanie trudności percepcyjnych studentów umożliwiające bieżące doskonalenia procesu dydaktycznego.
Treści programowe

<p>Wykłady</p> <p>Program wykładu obejmuje następujące zagadnienia:</p> <p>Bezprzewodowe sieci sensorów i aktywatorów (BSS; WSN -Wireless Sensor Network). Sieci one-hop, multi-hop. Pasma częstotliwości stosowane w sieciach WSN. Wprowadzenie do nowoczesnych rozwiązań układów sensorowych ? budowa, działanie, zasady stosowania. Nadawczo-odbiorcze układy radiowe (RF) ? budowa, działanie, zasady stosowania. Wybrane interfejsy cyfrowe stosowane w układach RF. Techniki modulacji stosowane w układach RF. Podstawowe parametry układów RF. Mikrokontrolery SoC węzłów radiowych sieci małej prędkości. Rozwiązania węzłów sieci sensorowych. Problematyka bezpieczeństwa w sieciach sensorowych: integralność pakietów, poufność - szyfrowanie AES. Proste protokoły WSN dla celów pomiarowo-sterujących oraz złożone standaryzowane - protokoły IEEE802.15.4/ZigBee i inne bazujące na IEEE802.15.4. Wybrane protokoły rutowania sieci WSN np. DSR, AODV. Wprowadzenie do wybranych mikrokontrolerów i programowania w języku C w zakresie niezbędnym do realizacji ćwiczeń laboratoryjnych. Algorytmy synchroniczne. Magistrala diagnostyczna JTAG w programowaniu i uruchamianiu mikrokontrolerów.</p>	
<p>Laboratoria</p> <p>Zajęcia laboratoryjne prowadzone są w formie 2-godzinnych ćwiczeń, wymagany instruktaż prowadzony jest w ramach ćwiczeń. Ćwiczenia realizowane są przez 2-osobowe zespoły studentów. Program laboratorium obejmuje pięć cykli problemowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie do sprzętu i języka programowania. 2. Zabezpieczenia nadmiarowe pakietów. 3. Szyfrowanie AES-128. 4. Konfiguracja układu radiowego. Najprostsza transmisja (nadawanie ? odbiór). 5. Realizacja zadanego protokołu transmisji bezprzewodowej. <p>Bardzo ważną częścią projektu jest sprawozdanie dokumentujące realizację założonych efektów kształcenia. Aktualnie w laboratorium wykorzystywane są moduły rozwojowe typu TOOLSTICK UNI DC firmy Silicon Laboratories z mikrokontrolerami C8051F020 i moduły radiowe CC1000 firmy Texas Instruments . Alternatywnie przewidywane są moduły (z wbudowanym programatorem) LaunchPad MSP firmy Texas Instruments z 16-bitowymi mikrokontrolerami serii MSP430.</p> <p>Część wymienionych wyżej treści programowych jest realizowana w pracy własnej studenta.</p> <p>Metody dydaktyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykład: prezentacja multimedialna, prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, 2. ćwiczenia laboratoryjne: prezentacja problematyki ćwiczeń, realizacja zagadnień przedstawionych w treściach programowych ćwiczeń laboratoryjnych, 3. projekty: sprawdzanie postępów, dyskusja i bieżące konsultacje z zakresu realizowanych projektów. 	
<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bezprzewodowe sieci LAN 802.11. Podstawy, Roshan P., Leary J., MIKOM, Warszawa, 2004 2. Embedded programming, Chew M.T., Gupta G.S., Silicon laboratories, 2005 3. Programowanie mikrokontrolerów 8051 w języku C w praktyce, Bogusz J., BTC, Warszawa, 2005 4. Protocols and Architectures for Wireless Sensor Networks, Karl H., Willing A., WILEY, Chichester, 2007 5. Sensor and low power signal processing, Islam S.K., Haider M.R., Springer, New York, 2010 6. Sensor networks with IEEE 802.15.4 systems, Buratti C., Martalo M., Verdone R., Ferrari G., Springer, Heidelberg, 2011 	
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. IEEE Std 802.15.4, Part 15.4: Wireless Medium Access Control (MAC) and Physical Layer (PHY) Specifications for Low-Rate Wireless Personal Area Networks (LR-WPANs), IEEE, 2003 2. Microcontrollers in practice, Mitescu M., Susnea I. , Springer , Berlin, 2005 3. Lokalne interfejsy szeregowo w systemach cyfrowych, Bogusz J., BTC, Warszawa, 2004 4. ZigBee Alliance, ZigBee Specification, document 053474r13, Version 1.0, ZigBee Standards Organization, 2006 5. Źródła internetowe producentów mikrokontrolerów układów radiowych, np. www.silabs.com, www.atmel.com, www.ti.com, www.st.com 	
<p>Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta</p>	
<p>Czynność</p>	<p>Czas (godz.)</p>

1. udział w zajęciach laboratoryjnych:	12
2. przygotowanie do ćwiczeń laboratoryjnych,	12
3. dokończenie (w ramach pracy własnej) sprawozdań z ćwiczeń laboratoryjnych/projektu	8
4. udział w konsultacjach (mogą być realizowane drogą elektroniczną) związanych z realizacją procesu kształcenia, w szczególności ćwiczeń laboratoryjnych	2
5. napisanie programu / programów, uruchomienie i weryfikacja (czas poza zajęciami laboratoryjnymi)	12
6. przygotowanie do sprawdzianów / kolokwium	8
7. udział w wykładach	18
8. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi (10 stron tekstu naukowego = 1 godz.), 50 stron	5
Obciążenie pracą studenta	
forma aktywności	godzin
ECTS	
Łączny nakład pracy	77
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	32
Zajęcia o charakterze praktycznym	44